

ทิศทางการผลิตครูพลศึกษาในช่วง 15 ปี (พ.ศ. 2551 – 2565) The Trend of Pre – Service Physical Education Teacher In the Period of Fifteen Years (2008 – 2022)

วณิช ¹ และ ศศิธร ² ปริญญาตรี
สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตอุดรธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพการผลิตครูพลศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันผลิตครูพลศึกษาระยะแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519) จนถึงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) และเพื่อสังเคราะห์ทิศทางการผลิตครูพลศึกษาในช่วง 15 ปี (พ.ศ.2551-2565)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูพลศึกษาจำนวน 194 ฉบับ และผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูพลศึกษา 4 กลุ่ม จำนวน 65 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนาครูพลศึกษาที่มีต่อร่างทิศทางการผลิตครูพลศึกษาในช่วง 15 ปี และแบบบันทึกข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาและคำร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

สภาพการผลิตครูพลศึกษาระยะแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 3 – 9 ขึ้นอยู่กับปรัชญาการผลิตครูพลศึกษาที่มุ่งเน้นผลและกระบวนการผลิตครูมากกว่าการเลือกคนเก่งและคนดีเข้าสู่ระบบการผลิตครู สถาบันที่ผลิตครูพลศึกษา ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสถาบันการศึกษาที่สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา นโยบายในการผลิตครูพลศึกษาไม่เป็นเอกภาพ ใน 4 ปีที่ผ่านมาจำนวนนักศึกษาที่สถาบันผลิตครูพลศึกษาผลิตได้มีจำนวนมากกว่าอัตราการผลิตครูสุขศึกษาและพลศึกษาในสัดส่วนที่สูง คุณภาพด้านความรู้ เทคนิคการสอนยังอยู่ในระดับต่ำ

ทิศทางการผลิตครูพลศึกษาในช่วง 15 ปีมีข้อค้นพบดังนี้

(1) ปัจจัยการผลิตครูพลศึกษา ในเรื่องปรัชญาการผลิตครูพลศึกษา ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบโดยจะต้องคำนึงถึงปัจจัยนำเข้า กระบวนการผลิตครู และคุณภาพของบัณฑิตครูพลศึกษา ในเรื่องนโยบายการผลิตครูพลศึกษาต้องมีการปฏิรูปหลักสูตรการผลิตครูพลศึกษาและปรับปรุงคุณภาพคณาจารย์ในสถาบันผลิตครูพลศึกษา กำหนดมาตรการในการส่งเสริมให้คนเก่งทางด้านกีฬาเข้าเรียน

-
- 1 ครู วิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตอุดรธานี
  - 2 ครู วิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตอุดรธานี

(2) กระบวนการผลิตครูพลศึกษา ควรดำเนินการจัดหลักสูตรเป็นรูปแบบเอก-โท ให้นักศึกษามีความรู้เนื้อหาวิชาทั้ง สุขศึกษาและพลศึกษา ควรจัดให้มีรายวิชาภาษาไทยสำหรับครู วิชาภาษาอังกฤษสำหรับครูและวิชาภาวะผู้นำปริมาณการผลิตครูพลศึกษาและความต้องการครู พลศึกษามีแนวโน้มลดลงจึงควรมีคณะกรรมการระดับนโยบายแก้ไขปัญหาการผลิตครูพลศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเพื่อกำหนดเป้าหมายการผลิตให้มีความสอดคล้องกับความต้องการครูพลศึกษาทั้งในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ

(3) คุณภาพของบัณฑิตครูพลศึกษา ต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหา มโนทัศน์ หลักการและทฤษฎีทางพลศึกษาอย่างลึกซึ้งและถูกต้อง มีเทคนิคการสอนที่หลากหลายสามารถบูรณาการการสอนพลศึกษาเข้ากับวิชาอื่นๆ มีทักษะในกีฬาไทยและกีฬาสากล มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพพลศึกษา มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมพลศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความพิการ สามารถสื่อสารได้เป็นอย่างดีอย่างน้อย 2 ภาษา คือภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สามารถ นำความรู้ด้านวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนพลศึกษาและมีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องและบรรลุตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา

คำสำคัญ

ทิศทาง , การผลิตครูพลศึกษา

ABSTRACT

The objectives of the study were to analyze the production of the first degree level physical education teachers by teacher institutions starting from the period of the Third National Education Development Plan (1972 – 1976) till that of the Ninth Plan (2002 – 2006), and to synthesize trends of pre – service physical education teacher in the period of fifteen years.

Descriptive research was used in this study. The population under study were 194 pieces of related documents on the production of the physical education teachers from the period of the Third National Educational Development Plan (1972 – 1976) till that of the Ninth Plan (2002 – 2006), and four groups of experts related to the production and development of the physical education teachers, altogether 65 persons. The research instruments were open – end questionnaires inquiring opinions of experts in teacher production about the draft trends of pre – service physical education teacher production in the next fifteen years and data recording sheets. Tools for analyzing the collected information included a content analysis technique, and percentage.

Results of the study revealed that physical education production during the periods of the Third to the Ninth Plans was based on the philosophy orientating towards output and process rather than giving due importance to recruiting the able and moral students into the teaching profession. There were a lot of teacher institutions in both Ministry of Education and Ministry of Tourism and Sports but it was no unity of the production trend. Therefore, the physical education teacher institutions produced so overload students that they could have no work as teachers in four years ago. In addition, teachers' knowledge and teaching techniques were rate low.

Further, it was found that the production trend in fifteen years was as follow:

1) Factors of physical education teacher production were based on philosophy which focus on input, process, and quality of graduates. With regard to the policy should reform physical education curriculum, improve the quality of the faculty members, and recruit the able students in sports into the teaching profession.

2) Process of physical education teacher production were suggested that determining of curriculum should be geared toward the 5-year study in which students took major-minor, provide more 3 courses such as Thai language for teacher, English for communication for teacher and Leadership, emphasize the students be knowledgeable on academic both health and physical education courses, have the tendency to produce fewer teachers in physical education, and set up the committees at the national levels to ensure the plans and action taken not only demonstrate national needs but respond to regional and international calls for quality.

3) Quality of graduates should have a good understanding of the physical education content, have variety techniques in teaching, be skillful in Thai and international sports, have a good attitude toward their work, be able to manage physical education activities for the disable, communicate at least 2 languages effectively, apply educational technology in physical education activities, and be able to construct school-based curriculum according to educational reform.

Keywords

The Trend , Pre – Service Physical Education Teacher

บทนำ

การผลิตครูสำหรับ 15 ปี (พ.ศ.2551-2565) ต้องคำนึงถึงบทบาทของครูที่เปลี่ยนไปจากเดิมให้เป็นผู้ชี้นำทางการเรียนรู้แก่ผู้เรียนและสามารถปรับตนเองสู่บทบาทของครูที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542:24) ที่จะต้องมีความรู้ความสามารถหลากหลายและมีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับภาระหน้าที่ในกรอบบริบทใหม่ ด้วยเหตุนี้ สำนักงานโครงการพิเศษเพื่อการพัฒนาครู พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา (สปก.) จึงได้ดำเนินโครงการปฏิรูประบบการผลิตครูในรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ การจัดการฝึกหัดครูของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาสำหรับเด็กในภาวะยากลำบากโดยองค์กรเอกชนและองค์กรประชาชน ประเภทไม่แสวงหากำไรเพื่อให้ได้ครูแนวใหม่โดยกำหนดเป้าหมาย การผลิตครูให้มีคุณสมบัติที่สำคัญ 8 ประการ ดังนี้ (1) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถสูงกล่าวคือ มีทักษะทางการคิดสามารถสร้างหรือพัฒนาวิธีการเรียนการสอนแบบใหม่ที่เหมาะสมทั้งกับผู้เรียนและสภาพการณ์ต่าง ๆ เป็นนักจัดการระบบหรือเป็นนักบริหารการศึกษาแบบใหม่ที่ทำให้วิธีการจัดการศึกษาได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบไปและมีประสิทธิภาพมากขึ้นหรือรู้จักคิด รู้จักทำและรู้จักวิจัยหาความรู้ใหม่ (2) เป็นผู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาและเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ รวมทั้งกระตุ้นและท้าทายให้ผู้เรียนมีความต้องการจะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยเน้นความหลากหลายเพื่อตอบสนองต่อผู้เรียนเป็นหลัก (3) เป็นผู้ที่มีความเป็นสหวิทยาการ กล่าวคือ มีความรู้ความเข้าใจในวิทยาการต่าง ๆ นอกเหนือ

จากวิชาที่สอนและสามารถผสมผสานวิทยาการต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ตลอดจนมีความสามารถในการทำงานประสานกันเป็นทีมทั้งกับเพื่อนครูและบุคคลอื่นหลากหลายอาชีพในชุมชนและสังคม (4) เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ตลอดจนเชื่อมโยงโครงสร้างระบบเหล่านี้กับมาตรฐานความเป็นสากลในระดับนานาชาติได้เป็นอย่างดี (5) เป็นผู้มีความพร้อมและความสามารถด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ (6) เป็นผู้มีความสามารถในการสื่อสารได้เป็นอย่างดีอย่างน้อย 2 ภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (7) เป็นผู้มีความรักที่จะเป็นครู มีจรรยาบรรณวิชาชีพและเป็นแบบอย่างของคนรุ่นใหม่ และ (8) เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในสังคมวัฒนธรรมที่หลากหลาย และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมวัฒนธรรมนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541 ข : 14 ; 2541 ง : 32-33 ; 2542 ค : 3) ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวเป็นคุณสมบัติของครูแนวใหม่ที่ตอบสนองพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

จากสภาพการผลิตครูพลศึกษาที่หน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาพร้อมกันผลิที่อยู่ ณ ปัจจุบัน ยังขาดทิศทางที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและยังไม่สามารถมีปริมาณและคุณภาพให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการที่แท้จริงของประเทศ ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นข้าราชการครูในสถาบันการพลศึกษา จึงเห็นสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาทิศทางของการผลิตครูพลศึกษาในช่วง 15 ปี (พ.ศ.2551-2565) เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทิศทางการผลิตครูพลศึกษาในช่วง 15 ปี (พ.ศ.2551-2565) โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพการผลิตครูพลศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันผลิตครูพลศึกษาระยะแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519) จนถึงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549)

2.2 เพื่อสังเคราะห์ทิศทางการผลิตครูพลศึกษาในช่วง 15 ปี (พ.ศ.2551-2565)

วิธีดำเนินการ

การวิจัยนี้มีวิธีดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์สภาพการผลิตครูพลศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันผลิตครูพลศึกษาระยะแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) ถึงฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)

ขั้นตอนที่ 2 การสังเคราะห์ทิศทางการผลิตครูพลศึกษาในช่วง 15 ปี (พ.ศ. 2551-2565)

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) ทิศทางการผลิตครูพลศึกษาในช่วง 15 ปี (พ.ศ. 2551-2565)

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุง (ร่าง) ทิศทางการผลิตครูพลศึกษาในช่วง 15 ปี (พ.ศ. 2551-2565)

ผลการวิจัย

ปรัชญาการผลิตครูระยะแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) ถึงฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2544-2549)

จากการวิเคราะห์ปรัชญาการผลิตครูในแต่ละ

ระยะจะเห็นว่า ปรัชญาการผลิตครูในแต่ละระยะแผนพัฒนาการศึกษามุ่งที่จะผลิตครูให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน และมีปริมาณที่เหมาะสมโดยแทรกเจตคติต่อวิชาชีพและความรักในอาชีพครู แต่ระยะมีจุดเน้นที่ต่างกันในระยะแรกแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 1 ถึง 6 เน้นเรื่องปริมาณ และระยะแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7, 8 และ 9 จะให้ความสำคัญเกี่ยวกับคุณภาพ เน้นการผลิตครูที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ อย่างเป็นระบบและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้

นโยบายการผลิตครูระยะแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) ถึงฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)

สภาพการผลิตครูในอดีตสำหรับงานวิจัยนี้ครอบคลุมระยะแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) จนถึงระยะแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) จากการศึกษาวิเคราะห์พบว่า ในระยะแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 มีนโยบายให้ขยายการฝึกหัดครูสู่ชนบทเพื่อสอดคล้องกับสภาพสังคมในขณะนั้นที่ประชาชนชนบทด้อยการศึกษาอยู่มาก ดังนั้นการผลิตครูในระยะนี้จึงเป็นไปในเชิงปริมาณ (ปทีป และ คณะ, 2531: 22) สถาบันผลิตครูเร่งผลิตครูตามนโยบายในขณะที่อัตราการเพิ่มประชากรลดลง เนื่องจากเป็นระยะที่รัฐบาลณรงค์เรื่องการวางแผนครอบครัว และจากการที่อัตราการเพิ่มประชากรลดลงจำนวนนักเรียนจึงลดลง ทำให้ความต้องการครูลดลงตามจำนวนนักเรียนไปด้วย ส่งผลให้ปริมาณครูที่เร่งผลิตมากเกินไปเกินความต้องการเกิดภาวะการว่างงานขึ้นเป็นปัญหาการผลิตครูในเชิงปริมาณ มีการปรับหลักสูตรฝึกหัดครู ในระยะแผนพัฒนาการ

ศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๒๐-๒๕๒๔) ดังนั้น การฝึกหัดครูในช่วงนี้จึงเป็นการลดปริมาณการผลิต เพื่อลดปัญหาครูมากเกินความต้องการ และหันมา เน้นด้านคุณภาพ

นโยบายการผลิตครู ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๓๔) ให้ลด ปริมาณการผลิต มุ่งปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ ของอาจารย์ และหลักสูตรการผลิตครูในสถาบัน ผลิตครู รวมทั้งให้ปรับปรุงคุณภาพการผลิตและ ยกระดับมาตรฐานวิชาชีพ แผนระบุให้ลดการผลิตครู นโยบายครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาใน แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๕- ๒๕๓๙) จึงเร่งให้มีการปฏิรูปการผลิตครูขึ้น มีการ ดำเนินการเพื่อการปฏิรูปการผลิตครูในระยะนี้ มาก มีการจัดตั้งโครงการพิเศษเพื่อการปฏิรูปการ ฝึกหัดครูขึ้น ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ และ จัดทำแผนงานปฏิรูปการผลิตครู พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นงานหลัก สำคัญในการปฏิรูปการผลิตครูในระยะต่อมา

นโยบายการผลิตครูในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติและแผนพัฒนาการศึกษา แห่งชาติ

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๑๙) มีนโยบายเตรียมอาจารย์ใน สถาบันผลิตครู และปรับหลักสูตรการฝึกหัดครูทุก ระดับ เป็นช่วงที่มีการคาดการณ์ความต้องการครู และเตรียมครูด้วยการฝึกอบรมครูก่อนประจำการ

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๒๐-๒๕๒๔) มีนโยบายปรับปรุงหลักสูตรการ ผลิตครูเช่นเดียวกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ

ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๑๙) เน้นให้สอดคล้องกับ สภาพท้องถิ่นและสอดคล้องกับหลักสูตรระดับ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕- ๒๕๒๙) เริ่มมีมาตรการคัดเลือกครู อาจารย์ที่รับเข้าทำการสอนในสถาบันฝึกหัดครูโดย จะต้องมีการปรับปรุงสมรรถภาพการสอน ปรัชญา การศึกษา ทักษะกระบวนการและเจตคติเน้น มาตรฐานการฝึกหัดครู เร่งผลิตครูวิชาชีพ มีนโยบาย ส่งเสริมและสนับสนุนผู้ที่จบสาขาวิชาอื่นให้เรียนครู มีมาตรการจูงใจ คนเก่ง คนดี และมีศรัทธาในวิชาชีพ มาเรียนครู พร้อมทั้งส่งเสริมการวิจัย ด้วย

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๓๔) เน้นการพัฒนาคนให้มีความรู้ มีสติ ปัญญา มีเหตุผล กำหนดมาตรการให้วิทยาลัย ครู ผลิตบุคลากรวิชาชีพอื่นที่สามารถประกอบอาชีพ อิสระสอดคล้องกับท้องถิ่นเป็นช่วงที่วิทยาลัยครูเริ่ม เปิดสาขาวิชาอื่น นอกเหนือจากสาขาวิชาการศึกษา

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๓๙) มีนโยบายครู อาจารย์และบุคลากร ทางการศึกษา กำหนดแผนการผลิตและการใช้ครู จัดสรรกำลังให้สอดคล้องกับแผนการผลิตสร้างแรง จูงใจให้คนเก่ง คนดี เข้าศึกษาในสาขาวิชาชีพครู กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพประสานงานในการ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เร่งผลิตครูสาขาวิชาชีพที่ ขาดแคลน

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔) มีนโยบายในการปฏิรูประบบการผลิต พัฒนาระบบการผลิตครู เลือกสรรคนเข้าเรียนวิชา ชีพครูพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพิ่มปริมาณการ ผลิตครูในสาขาวิชาที่ขาดแคลนให้เพียงพอกับความ ต้องการ

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) มีนโยบายในการปฏิรูประบบการผลิตพัฒนาระบบการผลิตครู เลือกสรรคนเข้าเรียนวิชาชีพครูพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพิ่มปริมาณการผลิตครูในสาขาวิชาที่ขาดแคลนให้เพียงพอกับความต้องการ เช่น สาขาวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

คุณลักษณะครูรุ่นใหม่

คุณลักษณะครูรุ่นใหม่โดยความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ตามแนวปฏิรูปการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพครู ด้านการผลิตครูและการใช้ครู พบว่า คุณลักษณะครูรุ่นใหม่มีคุณลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ (1) มีความรอบรู้สรรพวิทยาการในฐานะครูและพลเมืองที่มีคุณภาพ มีองค์ประกอบย่อย 8 ประการ ซึ่งมุ่งเน้นสมรรถภาพด้านสติปัญญา ความรอบรู้ทักษะด้านภาษา ความทันสมัย ทันโลก มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สามารถปรับตัวเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (2) มีความสามารถและทักษะในการสอนที่สร้างสรรค์การเรียนรู้สมกับเป็นบุคลากรวิชาชีพชั้นสูง มีองค์ประกอบย่อย 10 ประการซึ่งมุ่งเน้นคุณลักษณะด้านความเป็นครู คุณภาพ, มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ, มีความรู้และทักษะในด้านการสอน, จิตวิทยาพัฒนาการและการแนะแนว ภาวะผู้นำทางวิชาการ เชี่ยวชาญการสอน การวิจัยและพัฒนา การประยุกต์และการแก้ไข ปัญหาการเรียนการสอน มีมาตรฐานในการปฏิบัติงานในระดับสูง (3) มีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกภาพที่ได้รับการยกย่องสมกับความเป็นครู มีองค์ประกอบย่อย 10 ประการ ซึ่งมุ่งเน้นคุณธรรมจริยธรรมจรรยาบรรณ มีบุคลิกภาพที่ดีงาม ได้รับการยกย่องเป็นแบบอย่าง การดำรงชีวิตที่ดีสมกับ

เป็นครู และ (4) มีความรู้ที่ลึกซึ้ง และ กว้างขวาง ในศาสตร์สาขาที่สอน (Subject Matters) ในการสร้างสรรค์การเรียนรู้ให้เต็มศักยภาพผู้เรียนมีองค์ประกอบย่อย 8 ประการ ซึ่งมุ่งเน้นให้ครูและวิชาชีพครูมีความรู้ที่ลึกซึ้ง กว้างขวาง เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ มีทักษะและแข็งแกร่งในศาสตร์ที่เป็นครู เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

ทิศทางการผลิตครูพลศึกษาในช่วง 15 ปี (พ.ศ. 2551-2565)

ทิศทางการผลิตครูพลศึกษาในช่วง 15 ปี (พ.ศ. 2551-2565) ที่สังเคราะห์ขึ้นนี้ พิจารณาจากการศึกษาและวิเคราะห์ระบบการผลิตครูพลศึกษาระดับปริญญาตรีตั้งแต่ระยะแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) ถึง ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) และสภาพสังคมในช่วง 15 ปี โดยผ่านการพิจารณาให้ความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญการผลิตครูพลศึกษา 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้กำหนดนโยบายการผลิตครูพลศึกษา กลุ่มผู้บริหารหลักสูตรการผลิตครูพลศึกษา กลุ่มผู้ใช้บัณฑิตครูพลศึกษา และกลุ่มผู้พัฒนาครูพลศึกษาจำนวน 65 คน โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1. ปัจจัยการผลิตครูพลศึกษา

1.1 ในเรื่องปรัชญาการผลิตครูพลศึกษา ในช่วง 15 ปี (พ.ศ.2551-2565) ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบโดยมีจะต้องคำนึงถึง (1) ปัจจัยนำเข้าสู่ระบบการผลิตครูพลศึกษา (2) กระบวนการผลิตครู และ (3) คุณลักษณะของบัณฑิตครูพลศึกษา

1.2 ในเรื่องนโยบายการผลิตครูพลศึกษา ผู้รับผิดชอบในการผลิตครูพลศึกษาจะต้องมีการกำหนดให้ชัดเจนในเรื่องนโยบายการสร้างครุฑาในวิชาชีพครู มีนโยบายปฏิรูปหลักสูตรการผลิตครู

พลศึกษาและนโยบายปรับปรุงคุณภาพคณาจารย์ ในสถาบันผลิตครูพลศึกษา มีนโยบายการสร้าง ศรัทธาในวิชาชีพครูพลศึกษาและยกมาตรฐานครู พลศึกษาให้เป็นที่ยอมรับในสังคม มีการกำหนด มาตรการในการส่งเสริมและมีการกำหนดมาตรการ จูงใจให้คนเก่งทางด้านกีฬาเข้าเรียนพลศึกษาด้าน เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าเรียนวิชาชีพครูพลศึกษา จะต้องเป็นผู้ที่มีสนใจในกิจกรรมกีฬา มีคะแนน เฉลี่ยในระดับช่วงชั้นที่ 4 วิชาพลศึกษา ไม่น้อยกว่า 3 และน่าจะต้องเป็นผู้ที่ผ่านการวัดแววจิตใจเป็น ครู ด้านการกำหนดมาตรการจูงใจนักเรียนเข้าเรียน วิชาชีพครูพลศึกษา ควรมีการส่งเสริมนโยบายให้ทุน การศึกษาตลอดหลักสูตร มีหลักประกันการมีงานทำ และให้ค่าตอบแทนหรือเงินเดือนที่สูงขึ้น ด้าน นโยบายปฏิรูปหลักสูตรการผลิตครูพลศึกษาต้อง กำหนดมาตรการให้คณะครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ ร่วมกันวางแผนและพัฒนาหลักสูตรการผลิตครู พลศึกษา ด้านนโยบายปรับปรุงคุณภาพคณาจารย์ ในสถาบันผลิตครูพลศึกษาโดยกำหนดมาตรการ พัฒนาวิธีสอนของคณาจารย์ทั้งคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์และที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. กระบวนการผลิตครูพลศึกษา

2.1 เรื่องหลักสูตรการผลิตครูพลศึกษา หลักสูตรการผลิตครูพลศึกษาในช่วง 15 ปี (พ.ศ. 2551-2565) ควรมีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 170 หน่วยกิต โดยควรกำหนดให้ (1) กลุ่มวิชาการศึกษา ทั่วไป มีจำนวนหน่วยกิตระหว่าง 30-35 หน่วยกิต (2) กลุ่มวิชาชีพครู มีจำนวนหน่วยกิตระหว่าง 50-55 หน่วยกิต (3) กลุ่มวิชาเฉพาะด้านหรือวิชาเอก มีจำนวนหน่วยกิต ระหว่าง 65-75 หน่วยกิต (4) กลุ่มวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีจำนวนหน่วยกิต ระหว่าง 25-30 หน่วยกิต และควรดำเนินการจัด

หลักสูตรเป็นรูปแบบเอก-โท ให้นักศึกษามีความรู้ เนื้อหาวิชาทั้งสุขศึกษาและพลศึกษา โดยเนื้อหาวิชา พลศึกษาควรกำหนดให้มีความสอดคล้องกับสาระ การเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและ พลศึกษา โดยหลักสูตรการผลิตครูพลศึกษาควรมีรายวิชาการ ใช้คอมพิวเตอร์ และ ภาษาอังกฤษ ไว้สำหรับเป็น เครื่องมือในการหาความรู้ที่ทันสมัย และมีข้อสังเกต ที่สำคัญคือ ต้องจัดการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้มี รายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานครูของสำนักงาน คณะกรรมการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ รายวิชาการใช้ภาษาไทยควรปรับเป็นวิชาภาษาไทย สำหรับครู รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารควร ปรับเป็นวิชาภาษาอังกฤษสำหรับครูและควรเพิ่ม วิชาภาวะผู้นำในกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์

2.2 ในเรื่องปริมาณการผลิตครูพลศึกษา ในช่วง 15 ปี (พ.ศ. พ.ศ.2551-2565) ความต้องการ ครูพลศึกษามีแนวโน้มลดลงโดยจะขึ้นอยู่กับปริมาณ นักเรียนและปริมาณครูพลศึกษาที่เหลืออยู่หลังการ ประเมินการผลิตครูพลศึกษาที่ออกจากราชการร้อยละ 2 ต่อปี และมีการเพิ่มจำนวนของครูชำนาญการ พิเศษสาขาสุขศึกษาและพลศึกษา ในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานจำนวนมาก จากการประเมินผลงานทาง วิชาการของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ ศึกษาขั้นพื้นฐานและที่สำคัญยิ่งคือมีโครงการผลิต ครูพลศึกษากีฬาและนันทนาการของสถาบันการ พลศึกษากระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาให้ความ ร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ ให้การฝึกอบรมครู ประจำการที่ไม่มีวุฒิต่างพลศึกษาของโรงเรียน ขนาดเล็กและเล็กมากโดยใช้ชื่อว่าโครงการอบรม ครูพลศึกษากีฬาและนันทนาการและในงบประมาณ

2551 ได้มีครูเข้าอบรมตามโครงการ จำนวน 1,870 คน

ดังนั้นเรื่องปริมาณการผลิตครูพลศึกษาต้องมีคณะกรรมการ ระดับนโยบาย แก้ไขปัญหา การผลิตครูพลศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และ ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เพื่อกำหนดเป้าหมายการผลิตให้มีความสอดคล้องกับความต้องการครูพลศึกษาในช่วง 15 ปี

3. คุณลักษณะของบัณฑิตครูพลศึกษา บัณฑิตครูพลศึกษาในช่วง 15 ปี ข้างหน้า

ควรมีคุณลักษณะ คือ มีความรู้ ความเข้าใจ ในเนื้อหาพลศึกษา ได้แก่ ข้อเท็จจริง มโนทัศน์ หลักการและทฤษฎีทางพลศึกษาอย่างลึกซึ้งและถูกต้อง มีความรู้ความคิดในธรรมชาติของพลศึกษาและ สุขศึกษา ปรัชญาพลศึกษา และ สุขศึกษา มีความรู้เทคนิคการสอนที่หลากหลายสามารถจัดการเรียน การสอนพลศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถ บูรณาการการสอนพลศึกษาเข้ากับวิชาอื่นได้สามารถใช้เทคนิค และ วิธีสอน ได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหา วิชาพลศึกษา สามารถนำความรู้ทางพลศึกษามาใช้ อย่างมีคุณธรรมและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม มี ทักษะในกีฬาไทยกีฬาสากลอย่างคล่องแคล่วสามารถ สาธิตเป็นตัวอย่างได้ มีเจตคติทางพลศึกษา คือรัก การออกกำลังกาย สนใจในการรักษาสุขภาพ มีเหตุผล ใจกว้างและยอมรับฟังความคิดเห็นของ ผู้อื่น มีเจตคติที่ดีต่อการสอนพลศึกษาใฝ่เรียนรู้ ตลอดชีวิต เพื่อให้ทันสมัยต่อข่าวสารข้อมูลที่ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความรู้ความสามารถใน การจัดกิจกรรมพลศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความ พิการ มีความรู้ความคิดในหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐานพุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา สามารถพัฒนาหลักสูตร

สถานศึกษาได้ สามารถเรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง สามารถจัดการเรียนการสอนพลศึกษาตามความ แตกต่างของผู้เรียนพัฒนาวิธีสอนแบบใหม่ให้ เหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพการณ์ต่าง ๆ สามารถ สื่อสารได้เป็นอย่างดีอย่างน้อย 2 ภาษา คือภาษาไทย และภาษาอังกฤษ สามารถนำความรู้ด้านวิทยาการ คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี มาใช้ในการเรียน การสอนพลศึกษา มีเจตคติที่ดีต่อการปฏิรูป การศึกษาโดยเฉพาะการปฏิรูปการเรียนการสอน พลศึกษา จนเกิดศรัทธาที่ดีต่อวิชาชีพครูพลศึกษา มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาการเรียนสอนพลศึกษา เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของการปฏิรูปการเรียน การสอนพลศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 เพื่อให้การผลิตครูพลศึกษามี ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลควรมีการกำหนดมาตรฐาน การผลิตครูพลศึกษาเป็นมาตรฐานกลาง ทั้งนี้เพื่อให้มีความเป็นเอกภาพในการผลิตครูพลศึกษาและ ได้บัณฑิตครูพลศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

1.2 การปฏิรูปการผลิตครูพลศึกษาจะสำเร็จ ได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายทั้งหน่วย นโยบาย หน่วยปฏิบัติ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

1.3 การวางแผนการผลิตครู ในระดับ บริญญาตรีจะต้องวางแผนล่วงหน้าและต้องใช้ข้อมูล เกี่ยวกับครูเป็นพื้นฐานในการวางแผนดังนั้นการจัด ทำฐานข้อมูลครูทั้งประเทศโดยเฉพาะข้อมูลครู พลศึกษาที่มีปัญหามากเนื่องจากไม่มีหน่วยงานใด รับผิดชอบจัดทำจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้การวางแผนการผลิตครูพลศึกษา ที่สนอง ความต้องการของสังคมใน 15 ปี ข้างหน้า

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปประยุกต์ใช้

2.1 การผลิตครูพลศึกษาเป็นการผลิตตามหลักสูตรการผลิตครูโดยทั่วไปของสถาบันผลิตครู ดังนั้นจึงต้องวิเคราะห์ความต้องการใช้ครูจากหน่วยที่ใช้ครูขณะเดียวกันต้องพิจารณาครูที่เกี่ยวข้องอายุ และหลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจและการเมืองในอนาคต

2.2 ผลของงานวิจัยนี้ คงไม่บังเกิดผล หากไม่มีการนำไปใช้ หรือมีการทบทวนเพื่อเป็นข้อสังเกตสำหรับทุกหน่วย ทุกฝ่ายที่มีส่วนรับผิดชอบต่อการผลิตครูพลศึกษา หรือมีส่วนในการใช้ผลจากการ

ผลิตครู อันได้แก่ หน่วยงานนโยบายที่รับผิดชอบการผลิตครูพลศึกษา สถาบันผลิตครูพลศึกษา หรือสถาบันที่มีแผนจะผลิตครูพลศึกษาและโรงเรียนในระดับการศึกษาพื้นฐานตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับครูพลศึกษาเช่นสมาคมพลศึกษาสุขศึกษานันทนาการ เป็นต้น ดังนั้น จึงควรมีการสนับสนุนและเผยแพร่ผลการวิจัยต่อไป

2.3 การนำทิศทางการผลิตครูพลศึกษาในช่วง 15 ปี (พ.ศ. 2551-2565) ไปใช้นั้นควรมีการติดตามและประเมินผลบริบทที่เปลี่ยนไปและส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนเป็นระยะๆ จึงจำเป็นต้องมีการปรับทิศทางเป็นระยะๆ อย่างน้อยทุก 5 ปี

บรรณานุกรม

- กัญญาพัฒน์ นนทะนาคร. 2539. ผลกระทบของเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่มีต่อการปฏิรูปการเรียนการสอนในสถาบัน ฝึกหัดครูใน พ.ศ. 2553. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
เกื้อ วงศ์บุญสิน และสุภาณี สุรเสียงสังข์. 2547. ทักษะแรงงานไทยใน อนาคตที่พึงประสงค์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉลอง บุญญานันต์ และคณะ. 2530. สถานภาพและบทบาทในอนาคตของสถาบันฝึกหัดครูในการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาประเทศ. ม.ป.ท.
- ดวงจันทร์ เตียววิไล. 2532. การวิเคราะห์ หลักสูตรครุศึกษาไทย พ.ศ.2435-2530 .. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. 2539. แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544). กรุงเทพมหานคร: เนติกุลการพิมพ์.
- _____. 2545. รายงานการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2544. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปนัดดา เจียรกุล. 2541. แนวโน้มหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในทศวรรษ. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรศักดิ์ เพียรชอบ. การพัฒนาการฝึกหัดครูพลศึกษาของไทย. <http://www.thaiphysicaleducation.com/modules.php?name=Journal&file=display&jid=1> 2 มิถุนายน 2551

- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2543. **ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย: การปฏิรูปวิชาชีพครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- Fraenkel, Jack R. and Wallen, Norman E. 2003. **How to Design and Evaluate Research in Education**. 5th ed. New York: McGraw-Hill .
- Fuller F. Fuller. 1969. Concern of Teachers: A Developmental Conceptualization. **American Educational Research Journal**, 6, 207-226.
- Interstate New Teacher Assessment and Support Consortium (INTASC). 2002. **Standards for Preservice Teachers** (Online). Available: <http://ifolios.coe.tamu.edu/~ehines/intasc.htm>
- McGee, Clive and Fraser, Deborah. 2001. **The Professional Practice of Teaching**. Palmerston North: Dunmore Press.
- Thomas, Elwyn. 1997 “Models of Teacher Education and their Role in Educational Planning” in Lynch. James. ed. **Education and Development: Tradition and Innovation**. Vol. 3, London: Cassell Wellington House.

